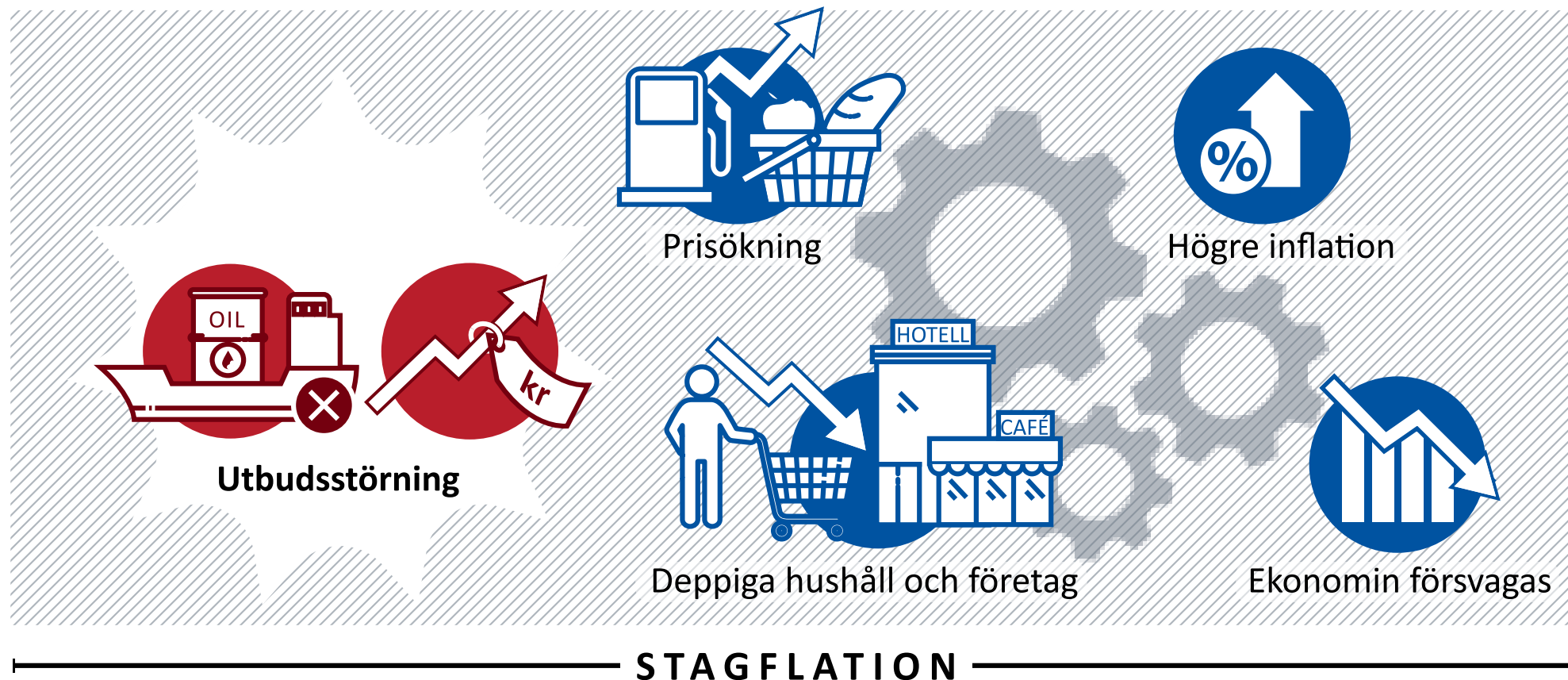

Penningpolitiska avvägningar och ekonomisk-politiskt samspel vid utbudsstörningar

Riksbanken, 22 maj 2026

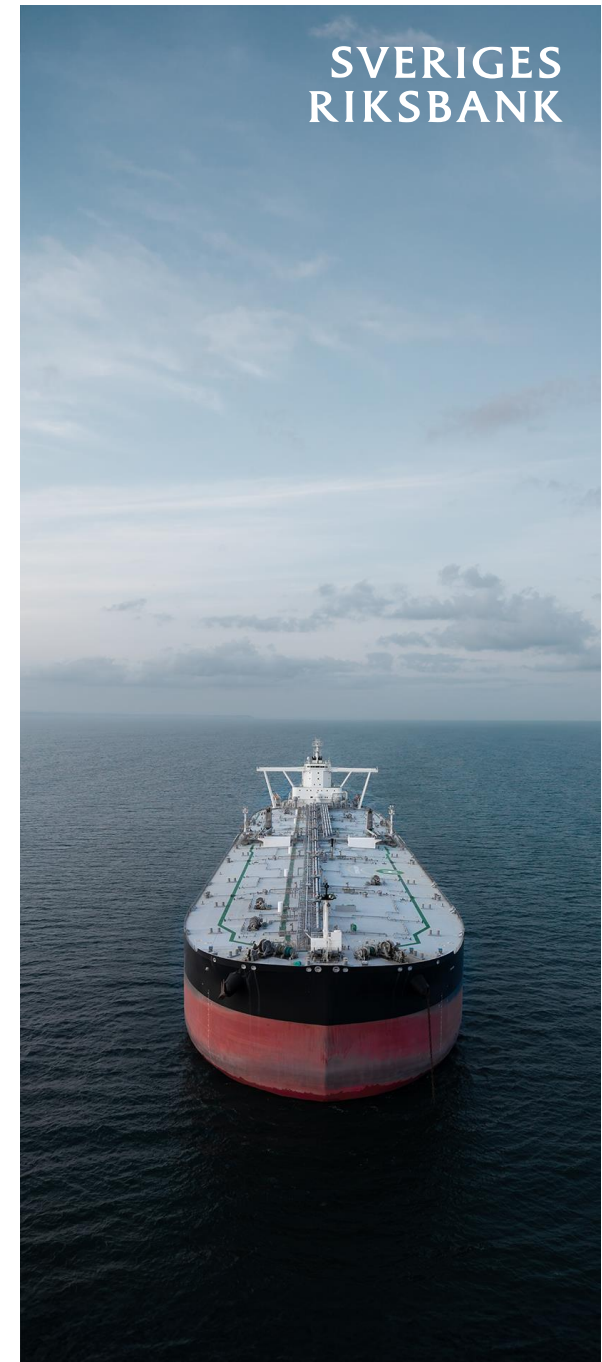
Göran Hjelm, vice riksbankschef

Allt vanligare med utbudsstörningar i en orolig värld

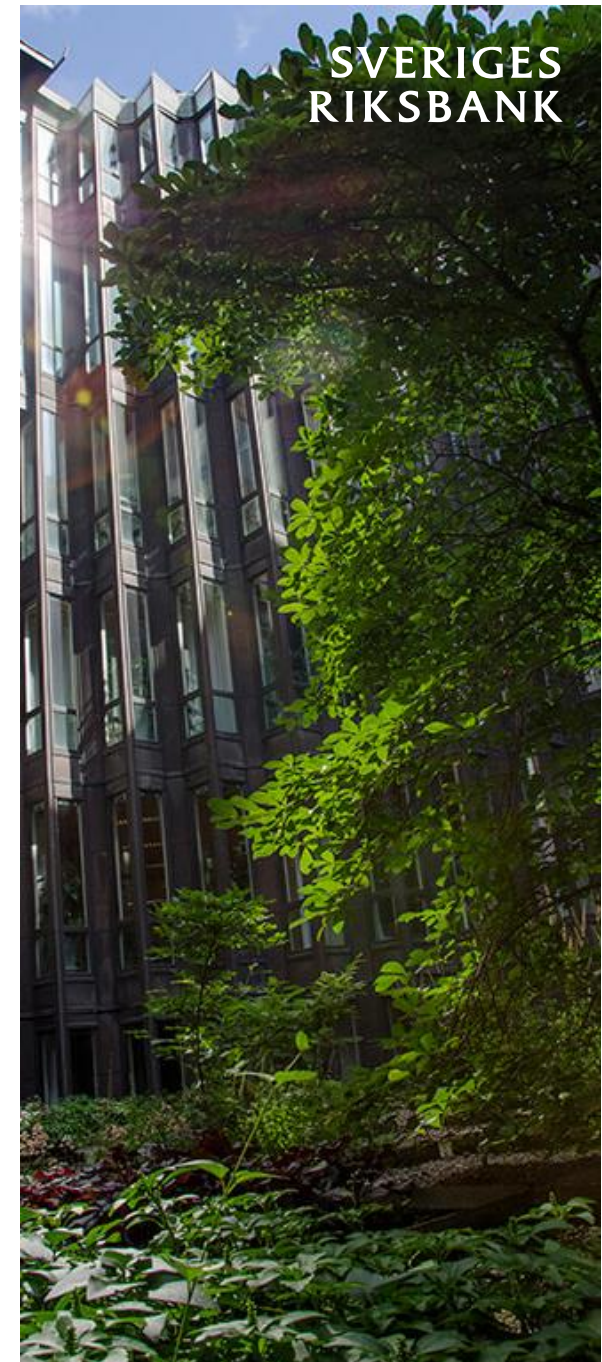
Oftast lämpligt att reagera mindre på utbudsdriven inflation

1. Målvariablerna går åt olika håll
    - Dock hänsyn till hur mycket ekonomins potential bedöms påverkas under prognoshorisonten
  2. Penningpolitiken verkar främst via efterfrågan
  3. Utbudsstörningar reverseras ofta efter en tid
- Helt eller delvis "se igenom" utbudsdriven inflation

Att "se igenom" utbudsdriven inflation kräver tydlig kommunikation

- Förklara varför förhöjd inflation accepteras
  - Beskriva reaktionsfunktion
  - Motverka stigande inflationsförväntningar
- Förklara hur finanspolitiken och lönebildningen påverkar penningpolitikens avvägningar

Störningarnas effekter på inflationens olika delar central del av kommunikationen

- Återkommande mantra:

”bibehålla trovärdigheten för inflationsmålet och samtidigt begränsa de realekonomiska kostnaderna”

- Viktigt att skilja på förändringar i relativpriser respektive en bred ökning av inflationen
  1. Direkta effekter
  2. Indirekta effekter
  3. Andrahandseffekter

En ”se igenom”-strategi kräver även ekonomisk-politiskt samspel

- Expansiv finanspolitik riskerar en bred uppgång i inflationen.
- En lönebildning utan inflationsmålet som ankare riskerar varaktig avvikelse från 2 procent.
- Riksbanken har ett särskilt ansvar för ett fungerande samspel.

Penningpolitiska avvägningar beror på flera faktorer

- Stora störningar
- Penningpolitisk åtstramning

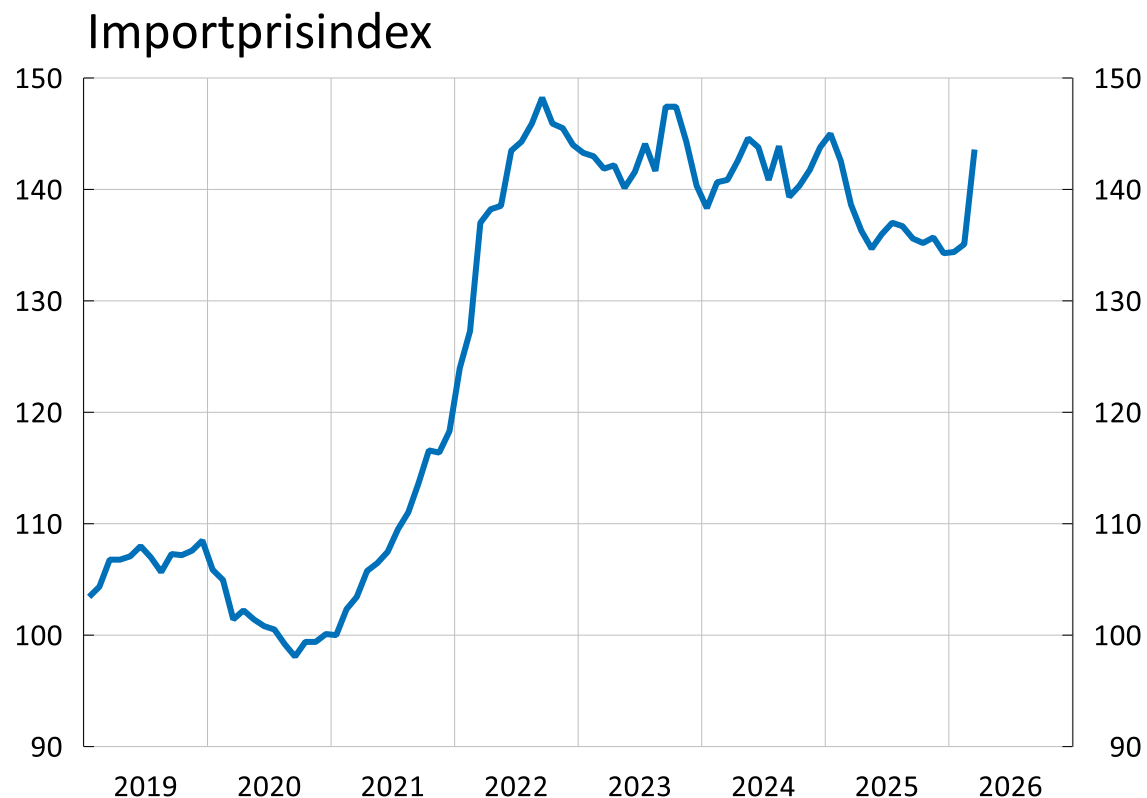
-
- Medelstora störningar
  - Penningpolitisk åtstramning?

-
- Små/kortvariga störningar
  - Ingen penningpolitisk åtstramning

- Trovärdighet för målet
- Inflation
- Resursutnyttjande
- Ränteläge
- Förväntad finanspolitik och löneutveckling
- Andra centralbanker

Omfattande utbudsstörningar 2021–2022 motiverade tydlig åtstramning

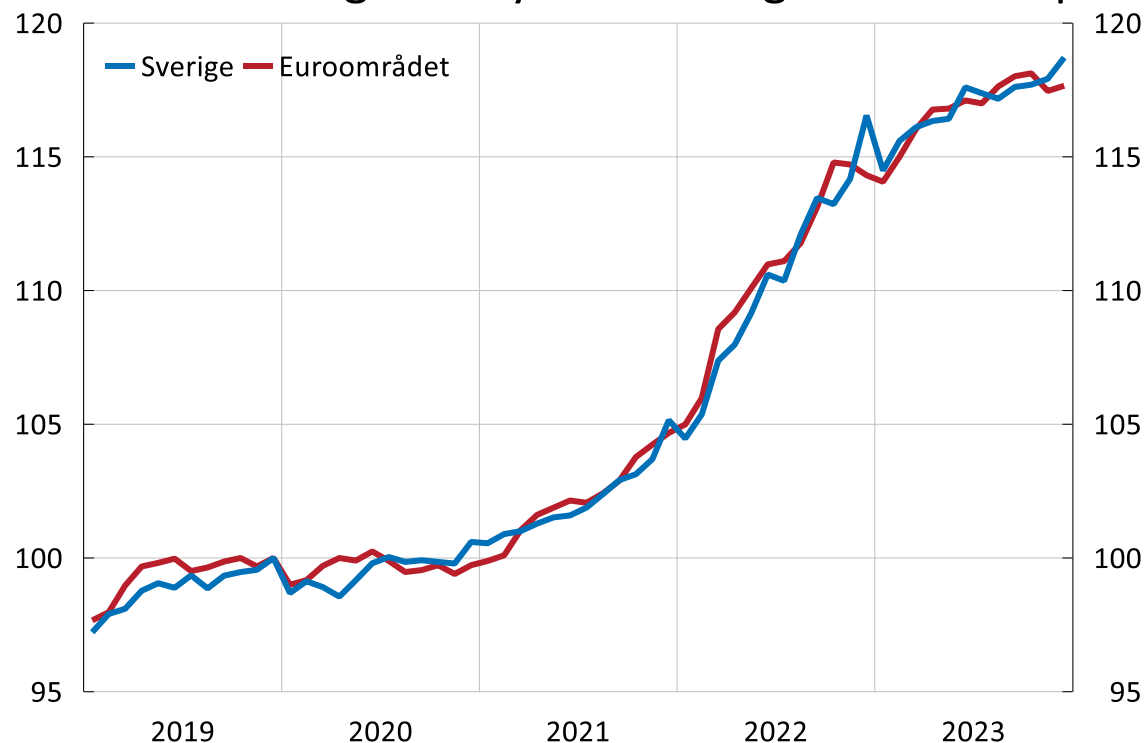

Anm. Index, januari 2021 = 100. Importprisindex mäter prisutvecklingen för till Sverige, importerade produkter. Senaste utfall avser mars 2026. Källa: SCB.

- Importpriserna steg med 40 procent
- Risk för amplifiering
  - Högt resursutnyttjande
  - Expansiv penningpolitik
  - Försvagning av växelkursen
  - Osäkerhet kring finanspolitik och lönebildning
- Rimligt att tydligt strama åt penningpolitiken
- Riksbankens kommunikation
  - Undvika breda stöd till efterfrågan
  - Viktigt att lönebildningen utgår från inflationsmålet

Rimligt med stort genomslag på priser från kraftigt ökade kostnader

Prisnivån steg lika mycket i Sverige som i Europa

Anm. Index, december 2019 = 100. Avser HIKP. Källor: Eurostat och SCB.

Kostnadsökning i näringslivet:

År 2019–2023

År 2022–2023

Prisökning KPIF:

År 2019–2023

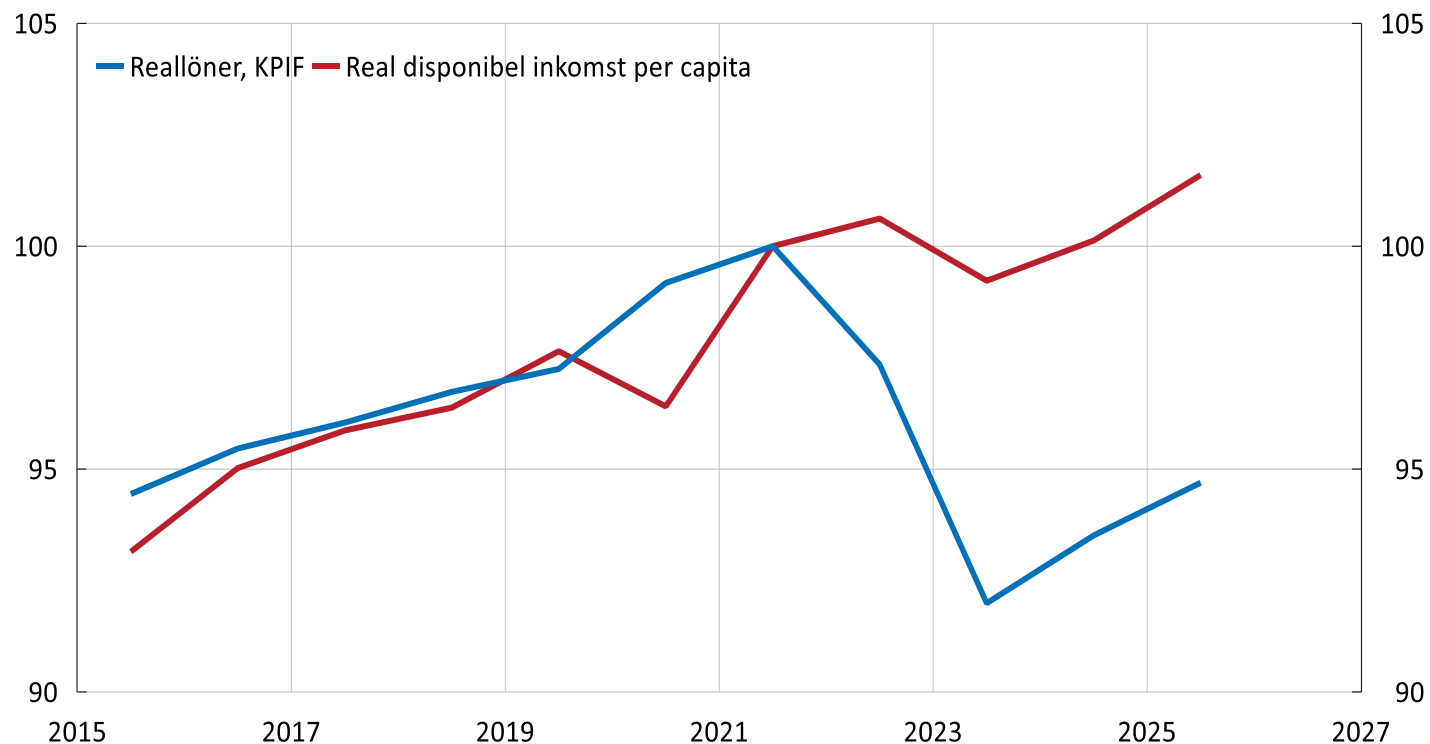

År 2022–2023

Förutsägbar och ansvarsfull finanspolitik när inflationen var hög

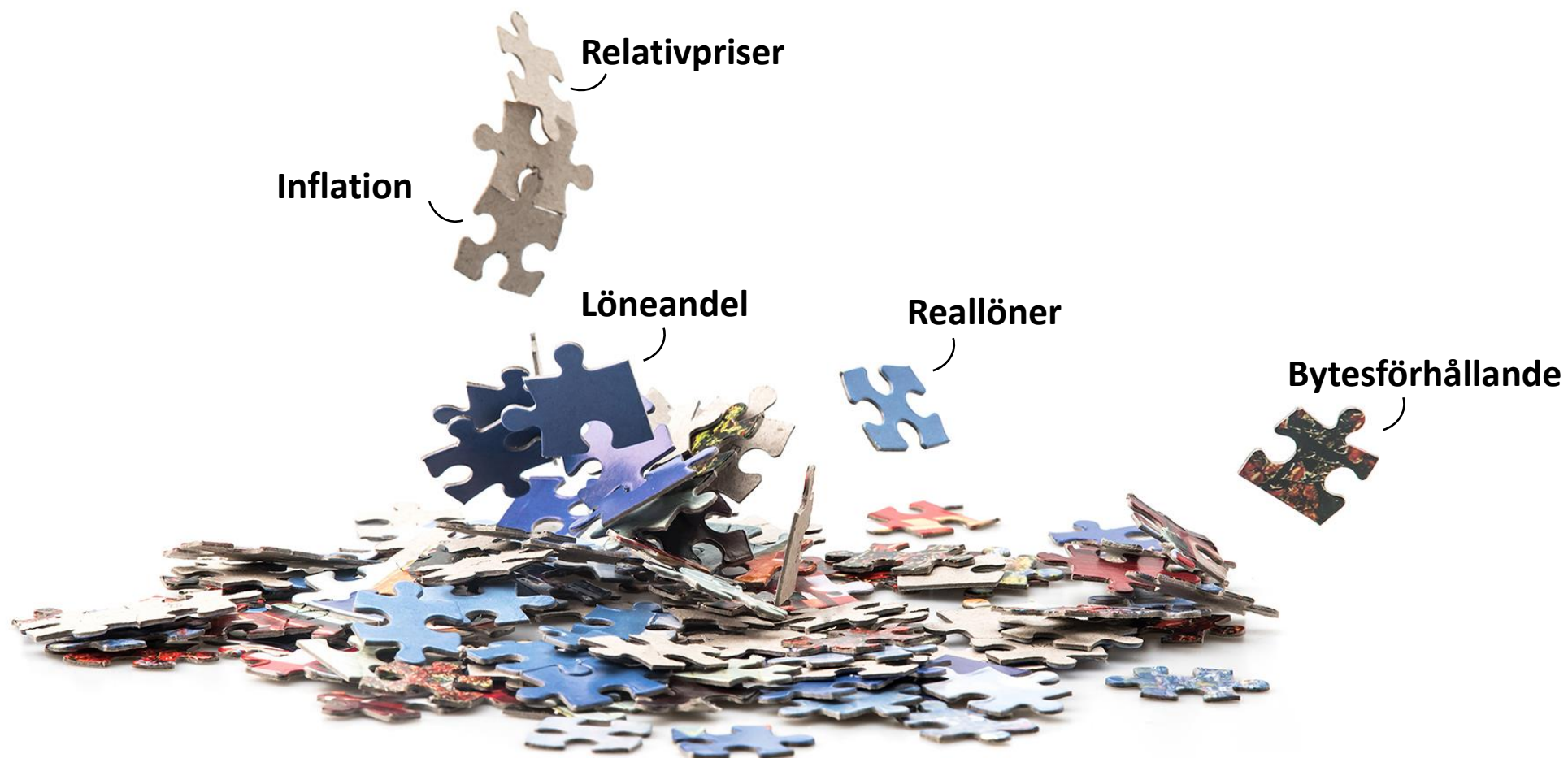
Real disponibel inkomst per capita ökade något medan reallönerna föll

- Tydlig kommunikation i budgetpropositionerna
  - Inte försvåra för penningpolitiken
- Neutral finanspolitik 2023–2025
- Stöd till hushållens disponibla inkomst

Anm. Index, 2021 = 100. Real disponibel inkomst per capita är beräknad som kvoten mellan disponibel inkomst per capita och hushållens konsumtionsdeflator, som vanligen ökar i samma takt som KPIF. Reallöner är beräknade som kvoten mellan nominell lönenivå och KPIF. Avser årsdata. Källor: Medlingsinstitutet, SCB och Riksbanken.

Utbudsstörningar kastar om lönebildningens pussel

Ansvarsfull lönebildning när inflationen var hög

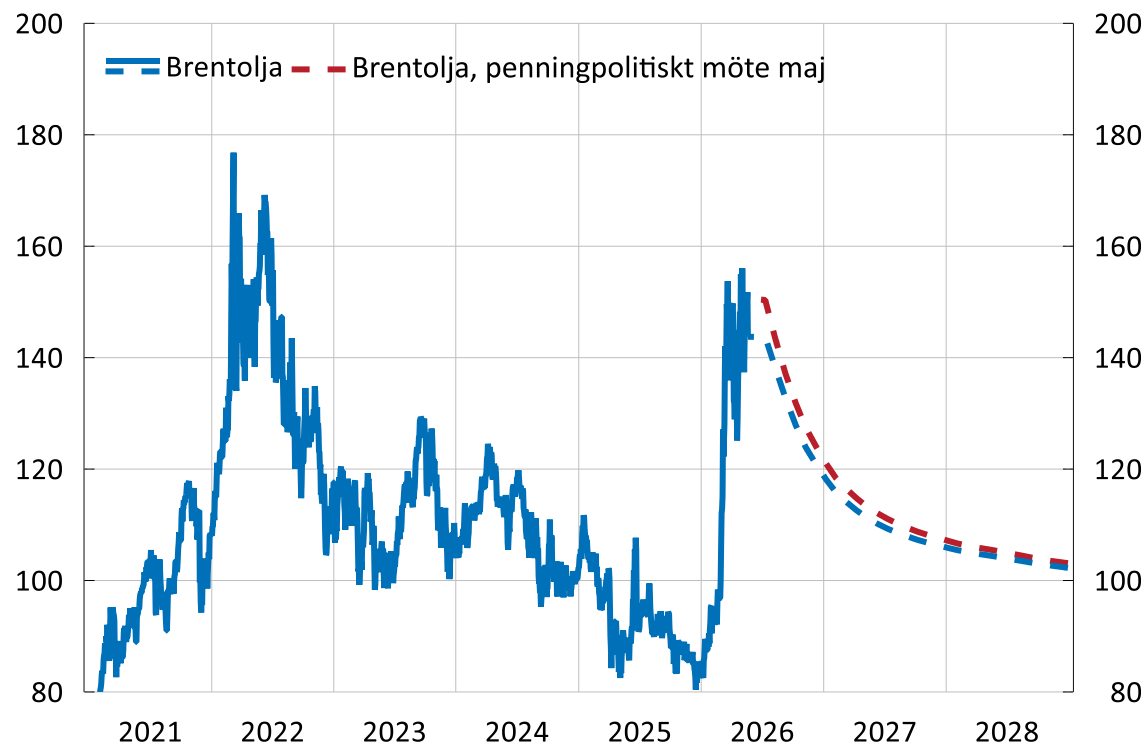
Ökning i arbetskostnader

	2010–2022	2023–2026	Riktmärke på sikt (Konjunkturinstitutet)
Avtalade arbetskostnader	2,1 procent	3,4 procent	
Arbetskostnadsutveckling	2,9 procent	3,9 procent	3,5 procent

Anm. Procent. Avser genomsnittlig procentuell utveckling för perioden 2010–2022 respektive 2023–2026. Arbetskostnaden för år 2026 avser Riksbankens prognos.
Källor: Konjunkturinstitutet, SCB och Riksbanken.

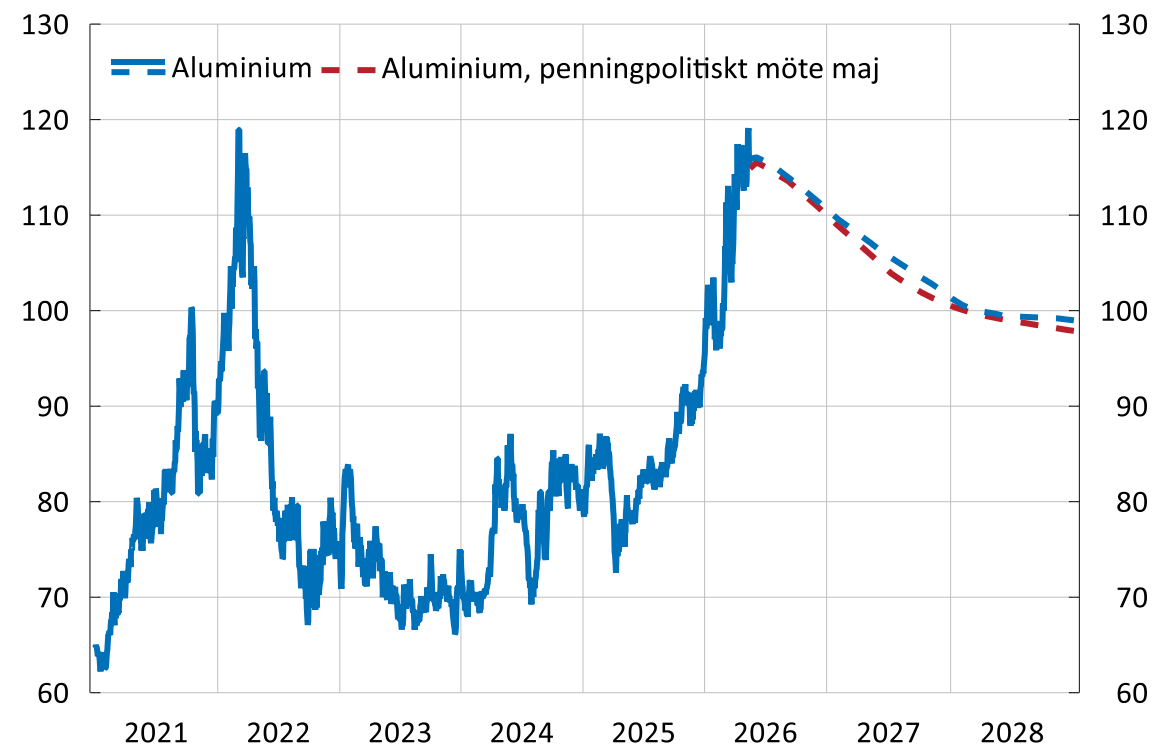
Kriget i Mellanöstern har medfört betydande utbudsstörningar

Priset på olja

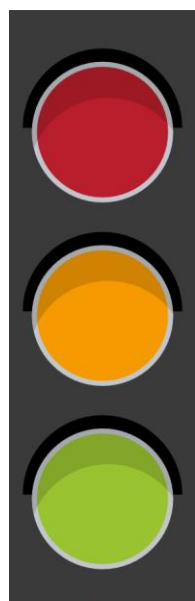
Anm. Index, 2026-02-27 = 100. Heldragna linjer visar utfall per den 20 maj medan de streckade linjerna visar terminspriser samma dag samt vid det penningpolitiska mötet i maj.
Källa: Intercontinental Exchange.

Priset på aluminium

Anm. Index, 2026-02-27 = 100. Heldragna linjer visar utfall per den 20 maj medan de streckade linjerna visar terminspriser samma dag samt vid det penningpolitiska mötet i maj.
Källa: London Metal Exchange.

Riksbanken kan avvakta mer information om krigets effekter på ekonomin

- Medelstor störning
- Penningpolitisk åtstramning?

Att följa:

- Inflationförväntningar
- Terminspriser
- Producentpriser
- (med mera)
- Prisplaner
- Produktionsplaner
- Globala värdekedjor

- Trovärdighet för målet
- Inflation
- Resursutnyttjande
- Ränteläge
- Förväntad finanspolitik och löneutveckling
- Andra centralbanker

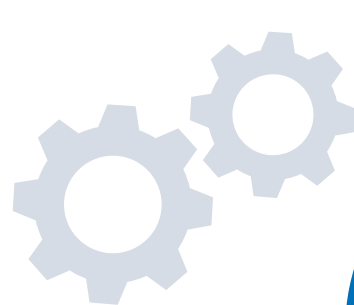
Ekonomisk-politiska ramverk underlättar samspel

2%

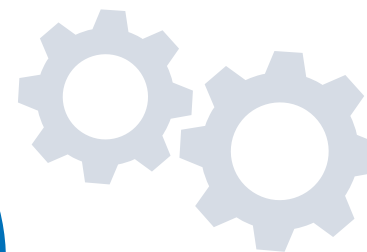
RIKSBANKSLAGEN

- Transparent centralbank – en förutsättning för samspel
- Prognoser, scenarier och kommunikation

FINANSPOLITISKA RAMVERKET

- Penningpolitiken har huvudansvar för stabiliseringspolitiken
- Finanspolitiken kan behöva bidra mer när penningpolitiken är begränsad
- Finanspolitiken ska inte försvåra för penningpolitiken vid utbudsstörningar

INDUSTRIAVTALET

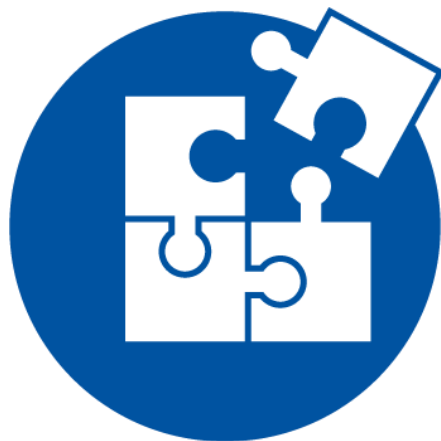
- Underlättar kommunikation mellan lönebildning och penningpolitik
- Fleråriga avtal ger förutsägbarhet

Riksbankens kommunikation kan stärkas

- Regelbundet beskriva hur olika drivkrafter påverkar förutsättningarna för ekonomins aktörer
- Fördjupa analysen av hur kostnader och priser sprids i komplexa förädlingsvärdekedjor
- Alternativa scenarier med avvägningar mellan nominell och real stabilitet

Summering: kommunikation och samspel ger Riksbanken större handlingsfrihet

- Tydlig kommunikation kan minska behovet av åtstramning vid utbudsdriven inflation.
- Finanspolitiken och lönebildningen kan underlätta för penningpolitiken att ta realekonomisk hänsyn.
- Ekonomisk-politiska ramverk underlättar samspel och ger penningpolitiken större handlingsfrihet.
- Omfattande utbudsstörningar kräver att penningpolitiken stramas åt.
- Varaktigt låg och stabil inflation är en hörnsten för en god ekonomisk utveckling.

Penningpolitiska avvägningar och ekonomisk-politiskt samspel vid utbudsstörningar

Riksbanken, 22 maj 2026

Göran Hjelm, vice riksbankschef